

MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII

CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU CURRICULUM

PROGRAMĂ ȘCOLARĂ PENTRU CLASA A IX-A

**PENTRU CICLUL INFERIOR AL LICEULUI
ȘI
PENTRU ȘCOLILE DE ARTE ȘI MESERII**

RELIGIE
(cultul greco-catolic)

Aprobat prin ordin al ministrului

Nr. 5003/ 14.10.2004

NOTA DE FUNDAMENTARE

privind elaborarea programelor școlare pentru clasele a IX-a și a X-a

Programele școlare pentru clasele a IX-a și a X-a, documente reglatoare componente ale curriculumului național au fost elaborate în conformitate cu:

- asumarea de către România a *Planului detaliat de lucru asupra obiectivelor sistemelor educaționale și de formare profesională din Europa*, ratificat de Consiliul European de la Barcelona, în 2002, și a *Declarației miniștrilor europeni ai educației și formării profesionale și a Comisiei Europene cu privire la consolidarea cooperării europene în formarea profesională – „Declarația de la Copenhaga”*, convenită la Copenhaga în 2002;
- obiectivele actuale ale reformei învățământului din România vizând finalitățile, curriculumul și structura învățământului obligatoriu stabilite în conformitate cu prevederile Legii învățământului nr. 84/1995, republicată, cu modificările și completările ulterioare și ale Legii nr. 268/2003 pentru modificarea Legii învățământului nr. 84/1995;
- nevoia de adaptare a curriculumului național la schimbările din structura învățământului preuniversitar: apartenența claselor a IX-a și a X-a deopotrivă la învățământul obligatoriu și la cel liceal;
- valorificarea experienței pozitive privind proiectarea curriculumului pentru învățământul liceal pornind de la competențe ca achiziții finale ale învățării, prin care se asigură accentuarea dimensiunii acționale în formarea elevilor;
- rolul și statutul disciplinelor școlare, stabilite în planurile cadru de învățământ aprobate prin ordinul ministrului educației, cercetării și tineretului nr. 5723/23.12.2003.

Structurarea noilor planuri cadru de învățământ pentru clasele a IX-a și a X-a pe componentele **trunchi comun** și **curriculum diferențiat** determină organizarea, la nivelul programei școlare, a ofertei educaționale centrale în competențe și conținuturi ale învățării prezentate distinct, pentru fiecare dintre aceste componente.

În aceste condiții, noile programe școlare pentru clasele a IX-a – a X-a au următoarea structură:

- **Notă de fundamentare**, elaborată în scopul prezentării relației dintre programele școlare pentru clasele a IX-a și a X-a și documentele de politică educațională și curriculară pe care acestea se fundamentează;
- **Notă de prezentare**, în care se detaliază rolul disciplinei de învățământ și statutul specific al acesteia în cadrul curriculumului național, precum și contribuția disciplinei de învățământ la cele opt domenii de competențe cheie stabilite la nivel european;
- **Competențe generale**, cu un nivel accentuat de complexitate, definite pe o disciplină de învățământ sau, după caz, pe o categorie de discipline de învățământ, pentru a evidenția achizițiile finale de învățare ale elevilor la sfârșitul învățământului obligatoriu și/ sau pentru a orienta pregătirea de specialitate a acestora;
- **Valori și atitudini**, finalități de natură axiologică, urmărite prin studiul disciplinei, definite pentru învățământul liceal;
- **Competențe specifice – conținuturi**, nucleul funcțional al programei școlare, definit pentru fiecare an de studiu;
- **Sugestii metodologice**, elaborate pentru a orienta proiectarea demersului didactic adecvat competențelor, valorilor și atitudinilor prevăzute în programele școlare.

NOTA DE PREZENTARE

Obiectivul general al disciplinei **Religie – cultul greco-catolic** constă în formarea personalității în concordanță cu valorile creștine, prin integrarea cunoștințelor religioase în structurarea de atitudini moral-creștine și prin aplicarea învățaturii de credință în viața proprie și a comunității. Disciplina **Religie – cultul greco-catolic** propune corelarea conținuturilor din sfera religiei cu problematicile abordate de celelalte discipline din aria curriculară „Om și societate,” astfel încât să se realizeze armonizarea cunoștințelor referitoare la concepția despre lume, furnizate de credință și de științele pozitive.

Prin cunoștințele, atitudinile și valorile promovate, disciplina **Religie – cultul greco-catolic** contribuie la formarea competențelor cheie stabilite la nivelul Comisiei Europene, cu precădere la formarea celor care vizează domeniile: a învăța să înveți, competențe interpersonale, interculturale, sociale și civice și „sensibilitate la cultură”. Un rol important îl are integrarea propriilor valori și păstrarea particularităților proprii în pluralismul valorilor și atitudinilor specifice culturii europene, după modelul promovat de învățământul greco-catolic de-a lungul timpurilor. Contribuția **Religiei** la aceste domenii este prezentată detaliat astfel:

- **a învăța să înveți**

- abilități: manifestarea autonomiei, a perseverenței și a disciplinei în procesul de învățare, reflecția critică asupra diferitelor aspecte ale învățării, din perspectiva propriei identități religioase și a atitudinii ecumenice;
- atitudini: aprecierea pozitivă a învățării și a importanței acesteia pentru dezvoltarea proprie; adaptabilitate și flexibilitate în raportarea la cele învățate; automotivație și inițiativă în procesul de învățare; dorință de dezvoltare și perfecționare permanentă;

- **competențe interpersonale, interculturale, sociale și civice**

- cunoștințe: informații despre propria credință și despre alte credințe și convingeri; cunoștințe referitoare la principalele evenimente din istoria Bisericii; noțiuni referitoare la atitudini și comportamente creștine în relația cu aproapele și în raportarea la comunitate; modele biblice de comportament și de viață;
- abilități: asumarea și susținerea propriei identități religioase; integrarea în comunități variate din punct de vedere al convingerilor; respectarea opiniilor și a comportamentelor semenilor; eliminarea din comportament a oricărei forme de violență pe criterii religioase; medierea situațiilor conflictuale care pot apărea la nivelul comunității;
- atitudini: înțelegerea diferențelor dintre valorile specifice diferitelor religii; respectul față de cei de alte credințe și convingeri; responsabilitate în raport cu propriul comportament; acceptarea diversității și susținerea coeziunii la nivelul comunității; implicarea în viața comunității;

- **„sensibilitate la cultură”**

- cunoștințe: contribuția religiei la cultura și civilizația universală (istorie, limbă, literatură, artă, civilizație etc.);
- abilități: analizarea, compararea și dezbateră vizând rolul religiei în cultura universală;
- atitudini: asumarea propriei identități religioase și manifestarea respectului pentru alte credințe; manifestarea unor atitudini pozitive față de formele de expresie culturală.

Disciplina **Religie – cultul greco-catolic** face parte din aria curriculară ”Om și societate” și i se alocă 1 oră/săptămână în trunchiul comun pentru toate filierele și profilurile învățământului liceal și pentru școlile de arte și meserii.

Programa școlară de **Religie – cultul greco-catolic** este structurată pe următoarele componente:

- competențe generale – comune pentru programele școlare de *Religie* ale tuturor cultelor;
- valori și atitudini – comune pentru programele școlare de *Religie* ale tuturor cultelor;
- competențe specifice asociate cu conținuturi;
- conținuturi ale învățării;
- sugestii metodologice.

COMPETENȚE GENERALE

1. Definirea specificului propriei credințe, în raport cu alte credințe și convingeri
2. Utilizarea adecvată a conceptelor specifice religiei, în diferite contexte de comunicare
3. Integrarea valorilor și a cunoștințelor religioase în structura propriilor atitudini și comportamente
4. Aplicarea învățaturii de credință în viața personală și a comunității
5. Corelarea cunoștințelor religioase cu cele dobândite la alte discipline de învățământ

VALORI ȘI ATITUDINI

- Conștientizarea rolului învățăturilor Bisericii în viața personală și a comunității
- Dezvoltarea respectului față de cele sfinte
- Asumarea propriei identități religioase
- Responsabilitate în exercitarea drepturilor și a obligațiilor care decurg din apartenența la diferite identități (confesiune, națiune, comunitate, profesie, cultură etc.)
- Respect și înțelegere față de semenii de alte credințe și convingeri
- Grijă față de aproapele
- Interesul pentru aprofundarea cunoștințelor religioase în vederea permanentei deveniri spirituale

COMPETENȚE SPECIFICE ȘI CONȚINUTURI

1. Definirea specificului propriei credințe, în raport cu alte credințe și convingeri

Competențe specifice	Conținuturi
1.1. Argumentarea adevărilor de credință și a normelor morale revelate	- Sensul istoriei omenirii în perspectiva Revelației divine
1.2. Analizarea afirmațiilor creștinismului românesc și ale celui răsăritean în contextul creștinismului universal	- Afirmații ale catehismelor și teologilor greco-catolici
1.3. Explicarea principalelor etape ale Revelației	- Edenul - Potopul - Turnul Babel - Formarea Poporului ales - Pregătirea venirii lui Hristos - Hristos, plinirea timpurilor - Epoca Bisericii

2. Utilizarea adecvată a conceptelor specifice religiei, în diferite contexte de comunicare

Competențe specifice	Conținuturi
2.1. Utilizarea adecvată a termenilor specifici religiei în argumentarea învățaturii de credință greco-catolică	- Semnificațiile teologice ale principalelor evenimente din istoria mântuirii neamului omenesc
2.2. Analizarea semnificațiilor unor termeni specifici religiei, în diferite contexte de comunicare (limbaj specializat, limbaj colocvial etc.)	

3. Integrarea valorilor și a cunoștințelor religioase în structura propriilor atitudini și comportamente

Competențe specifice	Conținuturi
3.1. Identificarea unor modele de comportament creștin în exemplele biblice și în cele din istoria bisericească	- Despre Isus, despre profeți - Principalele poziții ale omenirii în fața evenimentelor istorice - Raportul om – Dumnezeu în diferite situații de viață
3.2. Realizarea de comparații între virtuțile biblice și norme etice contemporane	

4. Aplicarea învățaturii de credință în viața personală și a comunității

Competențe specifice	Conținuturi
4.1. Identificarea modalităților concrete de aplicare a virtuților creștine în diferite situații de viață	- Exemplificări din istoria sacră și din istoria Bisericii
4.2. Analizarea relației dintre propria credință și alte credințe religioase și convingeri, la nivel general și la nivelul comunității	- Învățăturile Bisericii în raport cu alte credințe și convingeri

5. Corelarea cunoștințelor religioase cu cele dobândite la alte discipline de învățământ

Competențe specifice	Conținuturi
5.1. Analizarea caracteristicilor istorice, geografice și culturale ale etapelor istoriei mântuirii	- Perioada Vechiului Testament - Perioada Noului Testament - Epoca Bisericii
5.2. Identificarea poziției teologiei greco-catolice față de principalele problematice dezbătute	- Teologia greco-catolică ca punte de legătură între tradiția, identitatea și spiritualitatea română și valorile creștinismului universal

Competențe specifice	Conținuturi
5.3. Formularea unui punct de vedere propriu referitor la relația dintre: credință, teologie – rațiune, științe pozitive, ateism, agnosticism	- Învățăturile Bisericii în raport cu alte credințe și convingeri

UNITĂȚI DE CONȚINUT

1. Dumnezeu s-a revelat omului

- Crearea lumii
- Crearea omului și păcatul strămoșesc
- Misterul Sfintei Treimi
- Profeții și anunțarea venirii lui Isus
- Viața, patima și învierea lui Isus
- Mesajul lui Isus
- Nașterea Bisericii

2. Biserica în raport cu alte credințe și convingeri religioase

- Ce este teologia?
- Științele pozitive și credința
- Ateismul
- Agnosticismul și gândirea pozitivistă
- Credință și rațiune

3. Biserica lui Hristos, unitate în diversitate

- Biserica și caracteristicile ei
- Bisericele locale

LISTĂ DE TERMENI

Adevăr, avort, bioetică, Biserică, catehism, catolicism, credință, creștinism, decalog, deontologie, deviație, eutanasiu, etică, irațional, istorie, libertate, libertinism, Magisteriu, negativism, ortodoxie, pace, păcat, perfecțiune, personalism, poruncă, profet, profetism, protestantism, război, regalitate, sfințenie, societate, solidaritate, teologie, valori, viață, virtuți.

SUGESTII METODOLOGICE

Conținuturile programei școlare pentru clasa a IX-a cultul greco-catolic urmăresc, prin tematica propusă, prezentarea sintetică a sensului istoriei omenirii în perspectiva Revelației creștine. Astfel, la nivelul clasei a IX-a (și, în continuare, la nivelul clasei a X-a) se realizează integrarea tuturor domeniilor studiate în clasele claselor I-VIII, prezentându-se sintetic o viziune asupra istoriei mântuirii ca parte integrantă a concepției despre lume pe care și-o asumă tânărul, în relaționare armonioasă între rațiune și trăire religioasă (*fides et ratio*).

Temele au fost selectate din perspectiva următoarelor principii:

- accentuarea caracterului pragmatic al conținuturilor, prin centrarea pe dezvoltarea de atitudini și de comportamente;
- referirea la aspecte actuale din viața personală a adolescenților, din viața comunității, din istoria religiilor și din istoria Bisericii;
- corelarea cunoștințelor specifice religiei cu cele dobândite la alte discipline de învățământ, mai ales la nivelul ariei curriculare "Om și societate" (Istorie, Geografie, Psihologie).

Prezentul curriculum este conceput într-o manieră flexibilă, care permite profesorului libertatea de opțiune în abordarea demersului didactic, prin:

- alegerea de metode, activități și stiluri variate, adecvate particularităților elevilor și ale clasei, precum și în concordanță cu competențele precizate pentru fiecare nivel;
- manifestarea creativității și aptitudinilor pedagogice individuale prin utilizarea metodelor și materialelor didactice adecvate (lucrul cu harta, proiecții video etc.);
- completarea conținuturilor religioase generale cu teme adecvate, care să corespundă caracteristicilor concrete specifice fiecărei Eparhii sau instituții de învățământ unde se desfășoară activitatea;
- actualizarea permanentă a cunoștințelor din domeniu prin prezentarea scrisorilor enciclice, a scrisorilor pastorale, a scrisorilor apostolice emise de Sfântul Scaun sau de conducerea Bisericii Române Unite cu Roma.

Se recomandă utilizarea unor activități de învățare, precum:

- dialogul, dezbaterile privind importanța și rolul diferitelor elemente (de dogmatică, de morală creștină, de istorie a religiilor);
- analiza asemănărilor și a deosebirilor (între religii, între textele religioase și cele laice pe teme comune etc.);
- studiul de caz cu rol de exemplificare a elementelor de morală creștină;
- analiza unor modele de acțiune privind implicarea în rezolvarea unor probleme concrete din viața comunității;
- argumentarea biblică și patristică;
- utilizarea calculatorului și a altor mijloace audio-vizuale pentru ilustrarea unor teme, pentru căutarea de informații, pentru documentarea pe o temă dată;
- vizite la locașuri de cult.

În cadrul orei de *Religie*, evaluarea trebuie să aibă caracter formativ, cu scopul de a-l învăța pe elev să se autoevalueze în acord cu valorile creștine. Prin evaluare, valorizarea efortului de învățare al elevului și analiza progresului acestuia în învățare trebuie completate cu motivarea sa pentru aplicarea în practică a învățăturilor de credință. Pentru că disciplina *Religie* are un pronunțat caracter formativ, prin accentuarea rolului valorilor și atitudinilor în cadrul universului cognitiv al elevului, se recomandă modalități de evaluare complementare: proiectul, portofoliul, autoevaluarea.